

יביע אומר - הר גילה

יולך | גליון 320

ו' תשרי תשפ"ב | שבת תשובה
להפצת העלון / הארות / הקדשות
יעקב - 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש ר"ת	מוצ"ש	כניסת שבת
19:42	19:00	18:10

העלון מוקדש לפרופאט והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | אסתר בת ראושנה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור לפרופאט - דניאל בן גול, דוד יהונתן דניאל בן מובה, אביסל בת רעיה הי"ו | לע"נ - אהרון בן שירין, שמחה בת ראושנה זיווג הנן-חומר בן מול, דוד פרוחיה בת בתיה, שיר בת אסתר | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה. יוסף בן רעיה הי"ו

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות יום הכיפורים: א. נהגו בכל תפוצות ישראל לעשות כפרות בערב יוה"כ, ונוהגים ליקח תרנגול זכר לכל אחד מבני הבית הזכרים, ותרנגולת נקבה לכל אחת מבני הבית הנקבות, ואחר השחיטה נותנים דמי פדיון התרנגולים לעניים, וזה עדיף יותר ממה שיתן את התרנגולים עצמם לעניים. וחובה קדושה להזהר מאד שלא לשחוט אלא אצל שוחט ירא שמים ומומחה. **ויש נוהגים לעשות את הכפרות על ידי כסף, ומחלקים את הכסף לצדקה.** (חזו"ע עמ' רכב רכו).

ב. משכימים בערב יום הכפורים לומר סליחות, ואומרים וידוי ונפ"א, ועושים התרת נדרים. ובשחרית אומרים אבינו מלכנו, אבל אין אומרים וידוי ולא נפילת אפים. ומנהגינו לומר מזמור לתודה גם בערב יום הכפורים.

ג. מצוה להרבות באכילה ושתייה בערב יום הכפורים. והעושה מלאכה בערב יוה"כ אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה. ויש נוהגים לאכול דגים בשחרית.

ד. עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר, עד שיפייס את חבירו, ותחילה ישיב לו את הגזלה אשר גזל, או את הרבית שלקח ממנו שלא כדון. ואע"פ שמשיב לו את המגיע לו אינו נמחל לו עד שיפייסנו. וכן מי שפנה לערכאות ותבע ליטול חלק בירושת חמיו, בשביל אשתו, בניגוד לדין תורתנו הקדושה, חייב להחזיר לאחים של אשתו כל אותו החלק שנטל, ולפייסם. וכן כל כיוצא בזה. וכבר אמרו חז"ל **סאה מלאה עונות, גזל מקטרג בראש. ולכן כל אדם שיש לו סכסוך כספי עם חבירו, אל יורה היתר לעצמו להחזיק בדעתו, אלא על ידי שאלה לתלמיד חכם מומחה בהוראה.** (שם עמ' רמ).

ה. וכן אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו, שהרי עבר בזה על לאו דאונאת דברים, וכל שכן אם הכלימו והלבין פניו ברבים שהוא חשוב כשופך דמים. **וכל אדם יבקש מחילה מהוריו ומרבותיו שמא חטא להם מבלי דעת. ומה טוב שכל אדם יאמר שהוא מוחל וסולח לכל מי שחטא כנגדו(עמ' רמג)**

ו. מנהג יפה לטבול בערב יום הכפורים במקוה טהרה, ואין לברך "על הטבילה", ואם אין לו אפשרות לטבול מאיזו סיבה שהיא, ישפכו עליו תשעה קבים מים (כסא וחצי ליטר מים). ואפשר לעשות כן גם על ידי מקלחת. **ויש נוהגים ללקות ל"ט מכות ברצועה בערב יום הכפורים,** שמתוך כך יתן אל לבו לשוב בתשובה שלימה מן העבירות שבידו. (שם עמ' רמה רמט).

ז. מצוה להדליק הנרות לכבוד יום הכפורים, וקודם ההדלקה יש לברך "אקב"ו להדליק נר של [שבת ו] יום הכפורים". **ואין לברך עם ההדלקה ברכת שהחיינו אלא בסוף ההדלקה כולה,** לאחר שתנעל נעלי בד, כי בברכת שהחיינו הרי מקבלת עליה קדושת יום הכפורים, ואסורה בכל חמשה עינויים. והמנהג לפרוס מפה יפה על השלחן כמו בשבת, ונותנים עליה ספרי קודש. (שם עמ' רנו רס).

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת בשעה 05:00 סליחות, שחרית בשעה 06:00, מנחה - 20 דק' לפני שקיעה שעור תורה ותפילת ערבית, לאחר ערבית - מתקיים השעור היומי

יום א' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
יום ב' - הרב אהרון קצין שליט"א - עין יעקב
יום ג' - הרב ניתאי כדורי שליט"א - מוסר

בשעה 21:00 גמרא מוסכת הענית.
יום ד' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך
בשעה 20:30 חברותות אישיות - ארגון לב לאחים
יום ה' - הרב אהוד דהאן שליט"א - פרשת שבוע

צאור תורה תפילת ימינו בשעה 21:00

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את הרב ניתאי כדורי שליט"א המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שבת	יום שיש
07:45 שחרית ודרשה הרב	17:55 שיר השירים
15:30 תהילים לילדים	18:10 מנחה
16:00 שעור תורה עם הרב	קבלת שבת ודרשת הרב
בבית הכנסת 'יביע אומר'	ערבית
17:30 מנחה ואח"כ סעודה שלישית	21:15 שעור תורה
בבית הכנסת יחד עם הרב	עם הרב בבית הכנסת
18:40 שעור תורה עם הרב	
19:00 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו	

ביום כיפור יתארח הרב גדעון מזרחי שליט"א

'כוחו של חינוך'

ובניהם אָשֶׁר לא יָדְעוּ וְשָׁמְעוּ וּלְמַדוּ לְיָרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם (לא, יג). סיפר הרב יוסף אברהם וולף זצ"ל, שפעם נחטף ילד יהודי מהכפר ונמסר למנזר נוצרי. ההורים האומללים התחננו שבנם יוחזר להם, אולם איש לא היטה אוזן להם משום שאנשי המנזר עמדו על דעתם - שהילד הוא נוצרי.

כך במשך שנים הוחזק הילד במנזר, כשהמורים מעניקים לו כל-טוב ומרעיפים עליו אהבה, לבל יעלה על דעתו לשוב להוריו. כמובן שההורים לא וויתרו, הם מצאו עורכת דין אשר הייתה מוכנה לטפל בעניינם ולחשוף את האמת. סיפרו ההורים את טענתם, וגם הכמרים סיפרו את טענתם בפני השופט, ולאחר שמיעת הטענות הוציא השופט החלטה: שתינתן הרשות להורים להיכנס למנזר כדי להיפגש עם הילד ולשכנעו לבוא עמם מרצון, ואם ירצה - זה הסימן שהם הוריו החוקיים. ואם לאו, הוא יישאר תחת חסות הכנסייה. אולם השופט הוסיף תנאי מגביל, מלאכת השכנוע חייבת להתבצע תוך חמש דקות.

במר ליבם פנו ההורים אל רב העיר, רבי צבי בנימין אויערבך בעל ספר "נחל אשכול", וביקשו ממנו עצה כיצד עליהם לנהוג. להפתעתם הציע הרב שהוא ילך עימם למנזר כדי להשפיע על הילד. ביום שנקבע יצאו ההורים עם הרב, שלבש באותה שעה את החליפה הלבנה של יום הכיפורים. הם נכנסו למנזר ונפגשו עם הילד - שנראה חיצונית כנוצרי לכל דבר.

במסודות החינוך. לא נעים לשאול ושלא נבוא לידי ניסיון אבל מחובתנו לתת את הדעת על כך- אם הבן שלך היה האם הוא היה יודע לחזור הביתה? והאמת שלא צריך להגיע לניסיון וקושי כפי שהיה עם הילד שנחטף אלא מספיק לשאול את עצמנו האם וכמה אנו משקיעים בערכים היהודיים להנחילם לדור ילדינו היקרים. כמה מחנכים אותם להכיר את היהדות שלנו במוסדות החינוך.

קבלה נפלאה היא לשנה החדשה לקחת את הילדים ולשים אותם במקומות חינוך המאשרים ע"י גדולי הדור והמחנכים ליראת שמים טהורה. לקחת אותם אתנו לבתי הכנסת (שהיו בתפילות ולא משחקים בחוץ) ולהנחילם את המורשת שלנו. שבת שלום.

השקפה יהודית- הרב אהרון קצין**'רגע אחד של עבודה ביום כפור'**

הנה זיכנו ה' ליום אחד בשנה, יום קדוש ונשגב, **יום הכפורים**. יום שבו אנו זוכים לטהרה מיוחדת, וה' מכפר לנו על כל עוונותינו, כמו שאומר הפסוק (ויקרא טז, ל) **"כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם מִלִּבְיַת חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תְּטָהָר."**

בספר "דורש טוב" (חלק יום כפור) מביא **מהרב גואל אלקריף שליט"א** שכותב, כי שמע מהגה"צ רבי ישראל אליהו ויינטרוב זצ"ל שהביא בשם הגאון מוילנא, **שרגע אחד של 'עבודה' ביום כיפור - שוה לעבודה' שאדם עובד, במשך שנה שלימה! כה גדולה ונשגבה היא מעלתו של יום זה, אם אך נשכיל לנצל אותו כמו שצריך.**

ומה באמת דרוש מאיתנו? מהי 'עבודה' ביום קדוש זה? הקב"ה רוצה מאיתנו תזוזה! הוא רוצה לראות את ההתרוממות שלנו, ולו במעט כלפי מעלה. אם אכן נשכיל לנצל את היום הזה לקבל על עצמנו בהחלטה גמורה, להתרומם לפחות במשהו בעבודת השם שלנו - הרי שנצלנו כראוי את היום. ונוכל לזכות לכל מעלותיו הגדולות.

הקב"ה רוצה מאיתנו שכל אחד יקבל על עצמו לפחות משהו אחד של השתפרות, ובלבד שזה **'בר קיימא'**, דבר יציב קיים ואמיתי שימשיך איתו לכל השנה! רק ככה זה נחשב שאנחנו בדרך של התשובה.

רבי צדוק הכהן כותב, שכל אגדות חז"ל הפוזרות בש"ס נכתבו בפרק ובמסכת הקשורים אליה.

והנה אגדות הש"ס על המן שירד לישראל במדבר, כתובות בפרק **'יום הכפורים'** שבמסכת **'יומא'**. המן היה כידוע אוכל רוחני, אוכל שמלאכי השרת נזונים ממנו, וכאמור הכתוב (תהילים עח, כח) **"לָחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ"**. גם ביום הכפורים איננו אוכלים אוכל גשמי, מן השמים יורד מן, יורדת קדושה, טהרה רוחניות, ומהם נזונים אנו ביום זה!

ביום קדוש זה שומה על האדם לבקש בקשות רוחניות, לבקש סיעתא דשמיא שיזכה להשקיע את כוחותיו בעבודת השם יתברך, שיזכה להוסיף עוד קדושה לחייו, ובודאי לעשות תשובה גדולה על כל השנה, שזהו מהותו של היום.

וכשהקב"ה יראה שאלו הן תפלותינו ובקשותינו, ששאפותינו הם להתרומם ברוחניות ובעבודת ה', נזכה בעזרת ה' לגמר חתימה טובה, אמן ואמן!

הגאון ר' בן ציון מוצפי שליט"א מספר סיפור נפלא על רבי עבדאללה סומך בעל **"חזבתי צדק"**, ורבו וגיסו של ה"בן איש חי":

בעירו של רבי עבדאללה היה יהודי רשע אחד שהתחבר לשלטונות. פעם אחת היתה לו תביעה נגד יהודי נוסף, ובית המשפט הורה ליהודי שכנגדו להישבע. התנגד אותו רשע לפסק הדין ואמר: "היהודים יכולים לעשות שבועות ונדרים, ואחר כך הם עושים להם התרה... ואם כן מה תועיל לי השבועה?"

נדעו הדברים למלך בגדאד, והעלו את קצפו. החל לחקור את הענין ולבדוק את הדברים אם אכן הם כנונים. מיהר אותו אחד להביא מחזור של יום כיפור ואמר: הנה, בליל יום הכפורים, ברגע הקדוש ביותר, מוציאים היהודים ספר תורה, ועומדים כל הקהל ואומרים: "כל נדרי ואסורי ושבועי וחרמי וקונמי וקנסוי וכנויי דאנדרנא ודאשתבענא וכו' מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה, בכלהון איחרטנא בהון, כלהון יהון שרן שביקין שבייתן בטלן ומבוטלן לא שריירן ולא קיימין...". מודיעים על זה מראש שכל השבועות והנדרים יהיו מבוטלים, אז אפשר להישבע, ובכל נדרי הכל מתבטל...

המלך הזדועזע. הוא אמנם לא הבין עברית ולא ידע מה כתוב בסדר, אבל היה לו מתרגם שאישר את כל הדברים. מיד אמר: "לכו תקראו לרב עבדאללה סומך!"

באותה שעה היה הרב יושב בבית המדרש. היו לו שם כולל של אברכים ושיבה שבה ישבו כל רבני העיר, כששים רבנים במספר. הרב היה תקיף וישב בראש עם המצנפת והגלימה שלו. לצדו ישבו כל אותם ששים גדולי עולם.

הגיעו שני החיילים שנשלחו בפקודת המלך, הסתכלו, וכשראו שכולם שם רבנים עם מצנפות, שאלו את הרב אלישע דנגור שישב שם: "איפה הרב?" הראה להם את רבי עבדאללה. הציצו לעברו, וכשראו אותו כמלאך ה' פחדו מן המראה המלכותי המבהיל, וברחו... הלכו למלך ואמרו: "אנחנו לא מסוגלים, יש שם חדר מלא מלאכים!"

"טפשיים" - כעס עליהם המלך ושלח לשם שלשה קצינים. נכנסו הקצינים, עמדו בפתח והסתכלו. הרב היה עסוק באמירת שיעור. "מתי הוא גומר?" שאלו את הרב אלישע, וכששמעו שבערך בעוד שעתיים, עמדו והתבוננו בו. שמע הרב את הרעש, נשא אליהם את עיניו, ולרגע אחד הרים את עפעפיו. ברגע שהם ראו את העינים שלו - הם ברחו.

"מה הם רוצים?" - שאל הרב. אמרו לו: "הם שאלו עליך מתי תגמור". מיד הבין שאלו שליחים מבית המלך ואמר: "אלך לראות, אולי הם רוצים לגזור גזירה על היהודים". קם ממקומו, בקשו הרבנים ללכת עמו וסירב, הפצירו שילווחו, ונעתר להם.

וכך יצאו אחריו ללוות אותו ששים רבנים, כלם לבושים בגלימות ההדרות שלהם. ראו אותם הלומדים בתלמוד תורה, ויצאו אחריהם, ראו אותם החכמים בשיבה, ואף הם יצאו. כך הלכו כולם בשוק.

שאלו המוכרים והקונים: "מה קרה?" השיבו להם: "הרב מוזמן למלך". מיד אמרו: "בואו נלך אחריו ונלוה אותו". סגרו את חנויותיהם והיו הולכים אחריו עשרת אלפים איש עד שער ארמון המלך...

שמע המלך רעש והמולה, הביט בחלון וראה את כל העיר יוצאת. נכנס הרב, ומשרק ראה את טוהר פניו - נבהל. "חכמת אדם תאיר פניו", ומי שהוא קדוש צדיק ועוסק בתורה לא צריך שום דבר, רק המראה שלו מפחיד.

קם אפוא המלך מכסאו, קבלו בכבוד גדול, הביא כסא נוסף והושיב אותו לימינו. "מה הרב צריך? אולי יביאו קפה, בכבוד..."

התחיל לדבר איתו במשך מחצית השעה על כל מיני ענינים - על הקהילה, על שלומו ומשפחתו: איפה הם חיים, מאיזו משפחה הם, כמה ילדים יש להם. בין כך ובין כך יצאו כל המלומים ונשארו רק שנים.

אז פנה אליו הרב ואמר: "מה אדוני רוצה?" המלך כבר פחד לדבר.

"סליחה שאני שואל, נכון שיש לכם יום כפור?" "כן".

"שמעתי שביום כפור אתם אומרים שכל הנדרים הם לא נדרים".

"אמת, אבל זה שאמר לך על זה הוא רשע, כי אמר רק חצי אמת, ולפעמים חצי אמת היא שקר". הוא פנה אל הנוכחים וביקש: "הביאו לי סדור של יום כפור". הביאו, עללל בו, פתח ב"כל נדרי" והראה למלך: "הנה, נדרנא לא נדרי ושבועתנא לא שבועות, כולהון יהון שרן, שביקין שבייתן וכו' דכתבי: וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַם הָגֵר בְּתוֹכֶם כִּי לְכָל הַיּוֹם בְּשַׁנְיָהּ - לְמִי שִׁשַׁח נָדַר בְּשִׁגְגָה, או כל דבר מצוה שאמר בפיו שיעשה או יקיים ולא עשה, או שדבק באיזו מצוה מסוימת שלש פעמים, ולא אמר בלי נדר, לאדם כזה שלא שם לב שהוא נשבע, או נדר, מועילה לו התרת נדרים של כל נדרי".

"אבל חס ושלום לומר עלינו שנשבעים במזיד ומבטלים. יש לנו הלכות נדרים!"

נשק המלך את ידיו ואמר לו: "יתברך אותי!" בקש ממנו אלף מחילות וחזר הרב למקומו...

יהי רצון שכל תפילותנו יתמלאו ברצון ולטובה, ונזכה לנצל את היום הקדוש בתשובה ותפילה, ונזכה לגמר חתימה טובה לנו ולכל בית ישראל, אמן ואמן.

'חינוך נכון'

השבת פרשת וילך נקראת גם שבת שובה (ע"ש הפסוק בהושע יד, הפותח את ההפטרה "שובה ישראל עד ה' אלוֹקֶיךָ"). וכן שבת תשובה ע"ש היותה בעשרת ימי תשובה.

במהלך הפרשה קיים פסוק המתייחס ללימוד התורה: "וְעַתָּה כָּתְבוּ לְכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעַד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל."

הפסוק מכנה את התורה "שירה". וכן הסדר הוא בתחילה "וְעַתָּה כָּתְבוּ לְכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת".

ורק אחר כך " וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" ובסוף "שִׁמְרָהּ בְּפִיהֶם".

מה המקור לסדר הדברים?

יש כאן הבנה פסיכולוגית עמוקה באופן הלימוד. הכוללת מספר נקודות.

ראשית, על מנת להנחיל דבר מה לילדים, הוא צריך להיות ברור להורים.

הורה שאינו משוכנע בצדקת דרכו, לא יוכל להנחיל את דרכו הלאה.

החלק השני הוא כי הילדים צריכים לראות שההורים אוהבים את מה שהם עושים ושמחים בו. כמו שירה. דבר שנובע מהנשמה. דבר שנובע מהפנימיות וגורם אושר.

עוד נקודה היא כי כאשר רוצים שהילדים יזכרו דבר מה, יש לעשותו בצורה של נעימה ומנגינה.

לא לחינם גם אנשים רחוקים מהדת מתעוררים באלול ומתחברים לסליחות. משום שזכורה להם המנגינה מעוררת הלב.

ורבים מהם בסופו של דבר חוזרים ומתחברים לקב"ה באמצעות הסליחות או המנגינות מבית אבא.

בדורנו בו הפיתויים כה גדולים. הדברים הגשמיים זמינים ומפתים ומצויים בכל פינה. הרבה יותר צריך להקפיד על דרך החינוך הזו.

ובפרט במשפחות שממשיכים בקיום מצוות מכח האנרציה (ההתמדה). הם נולדו דתיים או גדלו בבית דתי. וממילא ממשיכים בקיום המצוות. אך לא ניסו להגיע באמת להבנה וחיבור לתורה, למצוות ולקב"ה.

באופן זה בודאי יקשה עליהם להעביר לילדיהם את הרעיון בשמירת מצוות.

כמו כן, יש הרגשה שמועצמת ע"י כלי התקשורת השונים, כי דתי ובפרט חרדי, הוא מסכן.

הוא לא יכול ליהנות מ"החופש" לעשות כרצונו בשבת. או ההבנה השגויה כי מי שעובד ומרוויח חי טוב יותר ממי שלומד תורה.

הרי כל אחד יכול להביט סביב ולראות האם אותם אנשים שכביכול יש להם חופש לעשות כרצונם ללא הגבלות דת, האם הם מאושרים?!

לפי אחוזי נוטלי הכדורים נוגדי הדיכאון, הם כלל אינם מאושרים.

האם האנשים העשירים או המפורסמים מאושרים?!

ודאי שלא.

יעידו על כך אחוזי הנשואים הנמוכים. ואחוזי הגירושין הגבוהים.

רבים מהם אינם מצליחים ליצור משפחה יציבה לאורך זמן.

האם יש לעובדים פרנסה יותר מלומדי התורה?!

לא בהכרח.

עשרות אלפי משפחות בהן שני ההורים עובדים ואינם מצליחים לסגור את החודש. לעומת אלפי משפחות בני תורה שחיים בהסתפקות במועט ושמחים במה שיש להם.

כחלק מתהליך התשובה אותו עלינו לעבור בעשרת ימי תשובה, עלינו לברר לעצמנו עד כמה אנו מחוברים כרגע לקב"ה.

ולחזק את הקשר שלנו עם הבורא.

לשמוח בלימוד התורה ובמצוות. לעשות את הדברים בשמחה. כך שהילדים יראו זאת. וממילא ירצו לחקות אותנו.

כולם רוצים להיות שמחים ומאושרים.

אם רק נהיה כאלה, נוכל לגרום לאחרים לעשות כמונו.

שבת שלום ומבורך. גמר חתימה טובה.

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

חושן משפט- הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

שאלה: לאה חיפשה דירה ופנתה למתווך. המתווך הציע לה מספר דירות אפשריות.

אך לא קישר בינה לבין בעל הדירה אלא נתן לה טלפון של בעל הדירה על מנת שתשוחח עמו.

כאשר שוחחה עם בעל אחת הדירות על מנת לשכור את הדירה, התברר לה כי המתווך כלל לא קיבל רשות מבעל הדירה. אלא המתווך אוסף מידע ממקורות מידע שונים. חלקם פומביים יותר וחלקם פחות.

לאה סגרה חוזה עם בעל הדירה. האם במקרה זה היא מחוייבת בתשלום דמי תיווך של חודש אחד כמקובל?

תשובה: ראשית יש להבחין בין מקרה בו לאה היתה מגיעה למידע לבדה. לבין מקרה בו לא היתה מגיעה אליו.

"משפט שלום" למהרש"ם סי' קפה סע' י, אות ח, כתב כי במקום שלא היה נודע הדבר לקונה בלי ההצעה של המתווך – יהיה למתווך דין מתחיל, והוא יוכל לתבוע שכר טרחה עבור התיווך. דהיינו רבע, שליש או מחצה. בכפוף למנהג.

אמנם אם היתה לאה מגיעה למידע לבדה, אין צורך לשלם כלל דמי תיווך כמופיע בספר הלכות מתווכים. בפרק א הערה 7.

שבת שלום.

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. "אתם ניצבים כולכם היום". מתי אירע הדבר? (רש"י) **תשובה**- ביום פטירתו של משה.
2. באיזה פסוק נרמז חודש אלול? **תשובה**- בפסוק: "ומל ה אלוֹקֶיךָ את לבבך ואת לבב זרעך" ראשי תיבות אלול, מרמז על התשובה.
3. כיצד מפרש רש"י את הפסוק: "לא אוכל לצאת ולבוא" (ל"א, ב)? **תשובה**- א. איני רשאי ב. נסתמו ממני מעינות החכמה
4. א. באיזה תאריך נולד ונפטר משה? ב. מי עוד נפטר באותו תאריך שבו נולד? **תשובה**- א. ז באדר ב. דוד המלך נולד ונפטר בשבועות.
5. לאיזו מטרה נקהלו האנשים, הנשים והטף? (רש"י) **תשובה**- האנשים ללמוד, הנשים לשמוע, הטף להביא שכר למביאייהם.

שאלות על הפטרת שבת שובה (הושע י"ד)

1. איזה ביטוי מביע את הרעיון שהתפילה באה במקום הקרבנות?
2. "אשר בן ירוחם יתום", איזה אמורא בגמרא נקרא ע"ש פסוק זה?
3. "פריחת ישראל נמשלה לשני צמחים מה הם?"
4. אילו פסוקים מתפילות ראש השנה מקורם בהפטרתנו?
5. ישנם 4 סוגי הארבה המוזכרים בהפטרה מהם?

כי התורה כוללת את כל הטובות שבעולם...

חברי הקהילה שואלים

בימים קדושים אלו, בין כסה לעשור, הנקראים עשרת ימי תשובה, הוסיפו לנו רבותינו תוספות ושינויים בתפילה, מה הדין למי שלא שם לב והתפלל כפי הרגלו, או שאינו זוכר אם אמר או לא?

היות וימים אלו מסוגלים מאד לתפילה ולקרבת ה' יתברך, ובימים אלו בינונים תלויים ועומדים, וכמו שדרשו רבותינו על הפסוק דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, אלו הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, תקנו רבותינו הגאונים שיאמר אדם בסוף הברכה הראשונה "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים כתבנו בספר חיים למען אלוהים חיים" ואע"פ שבג' ברכות הראשונות אין מבקשים בקשות כלל ועיקר, כיוון שזה בקשה לרבים תקנו לשאול אותם כאן, ועוד שהמתבונן בנוסח התפילה יראה שאנו מבקשים חיים לא לצורך עצמנו אלא למען ה' יתברך, שמבקש חיים למען יוכל לעמוד ולהתפלל לפני ה' יתברך ולקיים מצוותיו ולקדש שמו ברבים, וללכת לשיעורי תורה לשמוע דברי אלוקים חיים, חמדה גנוזה שנתנה מפי הבורא ישתבח שמו, וכן מבקש בזה בנים ובנות, בכדי שיגדלו אותם לעבודת ה' יתברך בחינוך טהור וקדוש, ברוח התורה הקדושה, וגם הממון שאדם מבקש עיקר תכליתו לקיים בו מצוות ה', נמצא שאינו שואל צרכיו כלל ועיקר, אלא מבקש למען מלכות שמים, וכמו שהמשילו זאת ליהודי שהיה לו בית מזיגה ששכר מהפריץ ובהתקרב סוף השנה היה היהודי מודאג מאד, עבודתו במשך השנה לא הספיקה אלא בצמצום, וחוב גדול נשאר חייב לפריץ, ואכן אשר יגור בא לו, ונקרא אל הפריץ אשר שפך עליו זעמו ואיים עליו ושאל לא ישלם מיד את חובו יזרק לבור הכלא הוא ומשפחתו ושם כבר ימצא את מותו, האיש אשר היה אובד עצות התעשת לפתע, וביקש מן הפריץ שיתן לו לשכור ממנו את בית המזיגה גם לשנה הבאה, למראה ההתדמיה שעל פני הפריץ, על חוצפתו הגדולה, הסביר לו היהודי שאם יתן לו לשכור את בית המזיגה, גם בשנה הבאה אזי יתאמץ

בכדי שזוכה להמשיך ולהודות לה' יתברך, וזו סגולה נפלאה לכל הישועות שיודה לה' יתברך. וכן בסוף ברכת שים שלום, תקנו לבקש ובספר חיים ברכה ושלום וכו', וזה תקנת רבותינו הגאונים ונתפשט בכל ישראל לאמרם, ולכן אין היתר לדלגם בכדי שיספיק לומר קדושה עם הציבור, ומכל מקום אם שכח ולא אמרם אינו חוזר.

אדם שיש לו ויכוח כספי עם חבירו או אם בעל מקצוע והוא בטוח שהוא צודק, האם צריך לשאול החכם בזה?

בעשרת ימי תשובה, אדם צריך לחפש בדרכיו ומעשיו אם יש בהם מום, ובפרט במצוות שכן אדם לחבירו, שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, וכתב החיי אדם הביאו רבנו הח"ח, כללו של דבר כל דבר שבממון לא יסמוך על הוראתו, כי היצר הרע יש לו התרים הרבה, ולכן ילך לחכם ויסדר לפניו הדברים בשלמות ובלי שקר כלל שיורה לו מה יעשה.

אדם שדיבר דברים שאינם טובים על חבירו, האם צריך לספר לו מה דיבר עליו בכדי שיפייסנו, או שאדרבה יכול לפגוע בו יותר?

נפסק בשולחן ערוך (ת"ו סעיף א') עברות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו, ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו, וכתבו האחרונים (הב"ח ועוד) שכמו שבבין אדם למקום צריך לפרט החטא, גם כשמפייס לחבירו, צריך לפרט לו החטא, ולא שיאמר לו שמבקש סליחה ותו לו, וידוע שרבי ישראל מסלנט הקשה לחפץ חיים על זה, שאם יפרט לחבירו מהשחטא לו יפגע בו שוב, ויצטרך לבקש סליחה על סליחתו, ולכן כתב גם במשנה ברורה, שאם יודע שחבירו יתבייש מזה אם יפרט לו מה שאמר עליו, לא יפרט לו החטא והכל כפי העניין לעשות בדת ובתבונה, והייתם נקיים מה' ומישראל.

הרבה יחזיר לו את כל החובות, אבל אם יזרוק אותו לבית האסורים אין יחזיר את חובו, ועל זה להבדיל מבקש האדם מרבנו של עולם שיזכה אותו לעוד שנת חיים למען שיוכל להשתנות ולקדש שמו ברבים. וכן בסוף ברכה שניה תקנו לומר "מי כמוך אב הרחמן זוכר יצוריו ברחמים לחיים" שאין רחמים יותר גדולים מרחמי הבורא יתברך על ברואי, וה' יתברך חפץ בטובתנו ואינו חפץ ח"ו להעניש את בניו, אלא חפץ בתשובתם וקרבתם. ותוספות אלו חייבים לאמרם כיוון שהם תקנת הקדמונים, מכל מקום אם שכח ולא אמר אינו חוזר, ולכן אם הזכיר כבר שם ה', שאמר ברוך אתה ה' ימשיך בתפילתו ולא יאמר למיני חוקיך, וכן לא יאמר אחרי מגן אברהם, כיוון שזה הפסק, אמנם זכנו לחיים יכול לאמרם בשומע תפילה כי זה בקשה, מה שאין כן מי כמוך אב הרחמן שהוא שבת.

בברכת אתה קדוש, תקנו רבותינו בגמרא שיסיים המלך הקדוש, וכן בברכת השיבה שופטינו, יסיים המלך המשפט, כיוון שבימים הללו הקב"ה מראה מלכותו לשפוט את העולם. ואם טעה ואמר האל הקדוש כהרגלו, אם מיד תוך כדי דיבור תיקן ואמר המלך הקדוש ממשיך כרגיל, ואם עבר כשתי שניות או שהמשיך כבר לברכה הבאה צריך לחזור לראש התפילה, שכל ברכות הראשונות חשובות כאחד, מלבד שליח ציבור שאם טעה, חוזר לאתה קדוש כיוון שאמר קדושה נחשב אתה קדוש כתחילת הברכה. ואם טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, הלכה פסק מרן שצריך לחזור לברכת "השיבה" ואע"פ שיש ראשונים שסוברים שכיוון שהזכיר מלך אין צריך לחזור, פסק מרן רבנו הגדול שלא אומרים בזה סב"ל נגד מרן, כי אין יוכל להמשיך בברכות כשולעת מרן זה ברכות לבטלה, ולכן כל עוד לא עקר רגליו חוזר לברכת "השיבה" ואם סיים תפילתו חוזר לראש בתנאי נדב.ה.

וכן תקנו לומר במודים, וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך, וגם בזה אפשר לומר שמבקשים חיים טובים

המשך - מורנו ורבנו הלכה למעשה

דין חמשה עיניים

א. יום הכפורים לילו כיומו לכל דבר, אסור במלאכה, ובאכילה ושתייה, וכן אסור בסיכה ורחיצה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה. **והכל חייבים להתענות ביום הכפורים**, ואף נשים מעוברות (חוץ מחשש סכנה) ומניקות מתענות. **וחולה שהזוהר מרופא שלא יצום, פן יכבד חוליו ויבא לידי סכנה, אין לו להתענות**. ובמקום חשש ספק סכנה, אסור לו להחמיר על עצמו ולהתענות.

ב. החולה או היולדת שמותר להם לאכול ולשתות ביום הכפורים, אוכלים פחות פחות מכשיעור, ולמעשה **נוהגים לתת לחולה או לילודת לאכול כשיעור 30 גר' לחמניה עם ליפתן** (ששווקלים ומכניים אותם מערב יוה"כ פ'). **בכל 10 דקות כפי הצורך**. וכן ישתה 35 גרם בהפרשים של 10 דקות אם אפשר. [והאכילה והשתייה אינו מצטרפים לכשיעור]. ואם אמרו הרופאים שצריך החולה לאכול ולשתות כהרגלו, ולא די בפחות פחות מכשיעור, מאכילים ומשקים אותו כל צרכו. ויעשה בכל זה שאלת חכם. (שם עמ' רצ"ו ור"ב ט"ב).

ג. מצוה לברך על ריח טוב של מיני בשמים ביוה"כ, כדי להשלים מאה ברכות, ומותר לכל אדם לבלוע הרוק שלו שבפיו, ואין להחמיר בזה כלל. (שם עמ' רפ"ג ש').

ד. אסור לרחוץ ביום הכפורים בין בחמין בין בצונן, אפילו מקצת גופו, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור. ולכן **בבוקר כשקם משנתו נוטל ידיו ג' פעמים עד סוף קשרי אצבעותיו**. וכן הנכנס לבית הכסא לעשיית צרכיו, מותר לרחוץ עד סוף קשרי אצבעותיו, שלש פעמים בסירוגין. **וכתנים העולים לדוכן לנשיאות כפים מותר להם לרחוץ ידיהם נטילה גמורה עד פרק הזרוע**.

ה. אסור לנעול נעלים או סנדלים של עור, ואפילו סנדל של עץ המחופה עור אסור. אבל נעלים של גומי או של בגד ושאר מינים מותר. ויש לברך ברכת שעשה לי כל

צרכי, עם ברכות השחר, ביום הכפורים. (עמ' שיג ש.כ).

ו. קטן פחות מגיל 9 שנים אינו מתענה כלל ביוה"כ, ואפילו תענית שעות. ואף אם הוא רוצה להתענות מוחים בידו ומאכילים אותו. **וקטן בן 9 שנים שלמות מתענה ביום הכפורים לשעות**, שאם היה רגיל לאכול בשעה שמונה בבוקר, מאכילים אותו בשעה תשע או עשר. וכן כיוצ"ב הכל לפי כח הבן, ולפי מזגו וטבעו. ולכן על ההורים לשים עיניהם עליו בערב יום הכפורים שיאכל וישתה כהוגן, ולהרבות לו בשתייה, כדי שלא יצמא ויצטרך לשתות בליל יום הכפורים. ואם התעורר בלילה ומבקש לשתות, יש להקל להשקותו.

ז. בזמנינו נער שהשלים י"ב שנה, ונערה שהשלימה י"א שנה, יתענו עד חצות היום, ולא יותר. ונער שהגיע לגיל בר מצוה, והיינו שהשלים 13 שנה ויום אחד, ונערה בת מצוה שהשלימה 12 ויום אחד, צריכים להתענות ביום הכפורים, **ורק אם הם חלשים ביותר, יש להתיעץ עם רופא, ואין להחמיר בזה חומרות מיותרות**, שכבר נאמר אל תהי צדיק הרבה, ואפילו אם יש ספק ספיקא להחמיר, כל שיש חשש של סכנה כל שהוא, אסור להחמיר.

סדר תפילות יום הכפורים

א. נוהגים להתעטף בציצית מבעוד יום, כדי להתפלל עמו בכוונה, ולעמוד באימה וביראת. ופותחים בפיט "לך אלי תשוקתי", ואומרים אותו עם הוידוי שבו בהכנעה, ומצוה להשתדל לקנות כמיטב יכולתו את הגבהת "הספר תורה" של כל נדרי, ולחבוקו בשתי זרועותיו, בעת אמירת כל נדרי. (שם עמ' רס"א רסה).

ב. בליל יום הכפורים ויומו אומרים "ברוך, שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בקול רם. **וצריך להפסיק בין תיבת "ברוך" לתיבות "שם כבוד מלכותו"**. (שם עמ' רסט).

ג. מנהגינו לומר בסליחות של ליל יום הכפורים הוידוי הגדול של רבינו נסים (שנדפס בחזרת תפלת שחורית). ויתפללו התפילות הוידוי הגדול בהכנעה ובדמעות

שליש, והש"ת ימחה עונותינו בדמעותינו ויקבל תשובתנו ברצון. ומי שאינו יכול לבכות, יתפלל ויתודה בקול בכי, כמו שנאמר כי שמע ה' קול בכי.

ד. ישתדל כל אדם להתפלל את כל תפילות יום הכפורים בכוונה רבה ובהכנעה יתירה. ובפרט בזמן אמירת הוידויים יתחרט על מעשיו בבכיה ובתחנונים מעומק ליבו, ויקבל על עצמו תשובה שלימה, כי התשובה היא עיקר מעלת קדושת היום". **וברור הדבר שיש להמנע בפרט ביום קדוש זה מכל מחלוקת ותקפדה וכעס**, בכל ענייני סדר התפילה והעליות וכדו', - וכל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו... **וישתדל לנצל את זמן המכירות קריאת התהלים ולימוד התורה**. ובכל פעם בתפילות יום הכפורים שחוזר השליח ציבור לומר ויודי צריכים הקהל לעמוד ולהתודות עמו. (שם עמ' רנ רע"א).

ה. צריך להוסיף מחול על הקודש בין בכניסת הצום ובין ביציאתו. **ויש להשתדל מאוד להמתין לזמן רבנו תם בצאת הצום**, (73 דקות לאחר השקיעה). ואין להקל אלא לחולים שאין בהם סכנה וכדומה שיכולים לאכול בזמן דעת הגאונים (לאחר 20 דקות מהשקיעה), לאחר שיבדילו על הכוס. (שם עמ' שפח).

ו. נוהגים לברך "ברכת הלבנה" במוצאי יוה"כ. וי"א שיתיר נכון להקדים ולברך "ברכת הלבנה" קודם יום הכפורים, כדי להוסיף עוד זכויות על זכויותינו.

ז. כתב מורנו המקובל האלה"י הרש"ש הקדוש זיע"א, סגולה לזכות להכתב בספר החיים וז"ל: על ידי שיתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, **"ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו, ואל יפחות כל אחד ממנו מלשוב מאיזה חטא קל או חמור"**. **"כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות"...** ה' זיכנו. אמנ.